

SİNOPLU DİOGENES: GÖLGE ETME BAŞKA İHSAN İSTEMEM

Sevcan YILDIZ – Seden TURAMBERK ÖZERDEN

(Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi - Uzm. Girne American University)

Giriş

Anadolu’da doğan ve yaşayan doğa bilimcileri ve filozofları Sokrates öncesi düşünce dünyasını yansıtmaktadırlar. Düşünce ve teoriler üretmekte kendilerine göre bir sistem oluşturmuşlardır. Antik dönemde doğa olaylarının kişileştirilip tanrılarla simgelenmesini ve söylencelerle yaygınlaşıp geliştirilmesini, onlara tapınılmasını (pagan tanrılarını) kabul etmeyen bireysel çıkışlar olarak başkaldırmışlardır. M.Ö. 5. yüzyılda Atina’da Yunan Uygarlığı’nın klasik çağına ve doruk noktasına geçişlerinde Anadolu’daki Pers saldırılarından kaçan İyonyalı düşünürlerin ve sanatçıların da rolü bulunmaktadır (<http://www.felsefehayat.net/anadoluda-antik-cag-filozoflari.html>, Erişim Tarihi: 27.02.2019).

Antik çağ filozoflarından olan Diogenes de Anadolu’da doğan önemli filozoflardandır. Diogenes, Anadolu Yarımadasının en kuzey ucu olan Sinop ilinde doğmuştur. Sinop Karadeniz kıyı şeridinin kuzeye doğru en çok sivrilerek uzanmış bulunan Boztepe Burnu ve yarımadası üzerinde kurulmuştur. Batı ve Doğu Karadeniz Bölgeleri arasında bir geçit bölgesinde yer alan il toprakları 41,2, 2-43,5 paralelleri ve 34,5-35,5 meridyenleri arasında bulunmaktadır (Tarkan, 1997:5).

1. Sinop

Sinop, 5.862 kilometrelik yüzölçümüyle Türkiye topraklarının %8’ini kaplamaktadır. İl doğudan Samsun’un Alacam, güneyden Samsun’un Vezirköprü, Çorum’un Osmancık, Kargı, Kastamonu’nun Taşköprü, batıdan yine Kastamonu’nun Devrakani, Küre ve Çatalzeytin ilçeleriyle çevrilmiştir. 475 km. uzunluğunda olan sınırlarının 300 km.si kara, 175 km.si denizdir. Şehrin kuzey batısında Akliman, güney doğusunda iç liman yer almaktadır. Kuzey batısındaki Akliman Hamsoroz koyu, eski devirlerin barınak yerlerindedir.

Merkez ilçe olmak üzere Ayancık, Boyabat, Durağan, Erfelek, Gerze, Türkeli, Saraydüzü ve Dikmen ile birlikte 9 ilçesi, 9 belediyesi, iki beldesi (Beypınar, Güzelkent), 3 bucağı (Merkez ilçeye bağlı olan Kabalı ile Çerçiler, Yenikonak) ve 440 köyü bulunmaktadır. Köylerin 38’i merkez ilçeye bağlıdır.

İlin nüfusu 1990 sayımında göre 249.140 olup, aynı sayıma göre il merkezinin nüfusu 25.631’dir. Nüfus artış hızı %5’dir. Genellikle köylerden

Diyojen yoksulluk içinde yaşadığı, halka açık yerlerde yatıp kalktığı ve yiyeceğini dilenerek topladığı halde, herkesin aynı şekilde yaşaması gerektiğini savunmamıştır. Kişinin en kısıtlı yaşam koşullarında bile, mutlu ve bağımsız olabileceğini göstermeyi amaçlamıştır. İnsanın kendi kendine yeterli olabilmesi gerektiğini savunmuştur. Uygarlaşmanın getirdiği kuralara ve araçlara bağlı olan bir yaşamı reddetmiş, yaşamın doğal ve sade olması gerektiğine inanmıştır.

Kendi açısından sade ve doğal, toplumsal değerler açısından ise sefil denebilecek bir yaşam sürmüştür. Ona göre, sade bir yaşam tarzı, sadelikten başka, örgütlenmiş, dolayısıyla uzlaşımsal toplumların görenek ve yasalarını da önemsemek anlamına gelmektedir. Diyojen, doğaya aykırı bir kurum olan ailenin yerini, kadınların ve erkeklerin tek bir eşe bağlı olmadığı, çocukların ise bütün toplumun sorumluluğunda bulunduğu doğal bir durumun olması gerektiğini savunmuştur (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Diyojen>, Erişim Tarihi: 27.02.2019).

Diogenes, Atina sokaklarında

ve Pazar yerinde (Agora) insanların yüzüne gündüz vakti fener tutarak dürüst bir insan aradığını söylemesi ile tanınan ve Platon'un "Sokrates'in çıldırmış hali olarak" tanımladığı önemli bir düşünür olarak karşımıza çıkmaktadır. Laertios biyografik kitabının Diogenes'e ayırdığı bölümünde bazı anekdotlara yer vermiştir. Örneğin Diogenes'in, hamamdan çıkarken içeride çok insan var mı diye sorana, "Hayır yok" cevabını verirken; çok kalabalık var mı diye soranlara ise "Evet var" dediğinden bahsetmiştir. Platon insan için "iki ayaklı ve kanatsız bir canlıdır" diye bir tanım getirdiğinde bununla büyük övgü toplayınca, Diogenes'in bir horoz bulup tüylerini yolduğunu ve okula getirip "İşte Platon'un insanı" diye gösterdiğini, bu tanıma bir de "geniş tırnaklı" diye bir ekleme yaptığını ayrıca hangi saatte

kahvaltı etmeli diye soranlara "Zenginsen istediğin zaman, yoksulsan bulduğun zaman" diyerek karşılık verdiğinden söz etmektedir (Diogenes L.,2019: 526).

Sonuç

Türkiye'nin en kuzey ucu olan Sinop, çağlar boyu tarihte Anadolu'nun birçok kentinde olduğu gibi farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Sinopta bulunan kültürel mirasa baktığımızda; tarihi kalıntıları somut kültürel miras kapsamına alırken gelenek, görenek ve filozofları da soyut kültürel miras kapsamında alabiliriz. Bu bağlamda baktığımızda hem bir çok alternatif turizm çeşiti kapsamında destinasyonlar oluşturulup tur operatörleri ve seyahat acentaları tarafından tur programları yapılabilir. Sinop'un marka şehir olarak turizme katkı sağlaması hem bölge turizminde hakettiği üne kavuşmasına yardımcı olacak hem de yöre halkına sosyo-ekonomik anlamda destek kazandıracaktır. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti Turizm Bakanlığı ve Sinop Büyükşehir Belediyesinin birlikte yürütebilecekleri projeler doğrultusunda bölgenin soyut ve somut kültürel turizmine katkı sağlayacak festivaller düzenlenebilir, farklı ülkelerde düzenlenen fuarlara katılarak bölgeye olan ilgi arttırılabilir.

KAYNAKÇA

Ariarathes'in Ünik Tatrahmisi, T.T.K. Basımevi, Ankara.

Arslan, Melih. Sinop Müzesindeki Ordu Definesinden Cappadocia kralı

IV.

Başoğlu, Bekir. Sinop İli Tarihi, Ayyıldız Matbaası, Ankara.

Çakan, İlker. Karadeniz Bölgesi "Sinop", Öztan Matbacılık, Ankara.

Diogenes Laertios. 2019 Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri, Kazım Taşkent Klasik Yapıtlar Dizisi, Çeviren Candan Şentuna, YapıKrediYayınları, İstanbul.

Dikmen, Ferid. 1955 Sinop Tarihine Ait Derleme Bilgiler, Karınca Matbaası, İstanbul.

Ersoy, Tolga. 1991 Sinop'un Hanı, Saydam Ofset, Ankara.

Ersoy, Tolga. 1997 Sinop'un Hanı, Kurtiş Matbacılık,

İstanbul Gökmenoğlu, Turan. 1992 Turistik Sinop

Rehberi, Usta Matbaası, İstanbul.

Gökoğlu, Ahmet. 1952 Paphlagonia=Paplagonya Doğrusöz Matbaası,

Kastamonu.

Işın, M.Akif-Münire, Tatlıcan, İsmail. 1992 Sinop, Dönmez Ofset,

Ankara.

Tarkan, Hasan. 1997 Sinop Coğrafyası, Marifet Matbaası, İzmir.

Temelođlu, Kemal. 1998 2000'e 3 Kala Karapınar ve Sinop, MEB Yayınları, Sinop.

Topçu, Yaşar. 1992 Sinop Gerçeđi, PTT MGB Matbaası, Ankara.

Ülkütaşir, Mehmet Şakir. 1934 Sinop'ta Candaroğulları Zamanına Ait Derleme Bilgiler, Karınca Matbaası, İstanbul.

Ülkütaşir, Mehmet Şakir. 1976 Sinop'ta Selçuklular Zamanına Ait İki Tarihi Eser, T.T.K. Basımevi, Ankara.

Ünal, Mehmet Ali. 2000 15. ve 16. yy.'da Sinop Kazası, T.T.K. Basımevi, Ankara.

Yalçın, Osman Şiar. 1985 Sinop ve Karadeniz Bölgesi, Özyürek Yayınları, İstanbul.

Yalçın, Osman Şiar. 1987 Sinop ve Karadeniz Bölgesi, Özyürek Yayınları, İstanbul.

Yalçın, Osman Şiar. Sinop 4. Bsk., Özyürek Yayınları, İstanbul.

Yardımcı, A. B. (2018). Sinoplu filozof Diogenes (Diyojen) ve etik anlayışı. Ö. Kıran (Ed.), Sosyal bilimciler gözüyle Sinop (s. 385-397) içinde. Berikan Yayıncılık.